

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Janou Záviskou v právní věci žalobkyně **Mgr. K. B.**, zastoupené Mgr. Vladimírem Soukupem, advokátem se sídlem Moravská Ostrava, 28. října 2663/150, proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR**, se sídlem Na Poříčním právu 1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16.11.2010, č. j. MSK 175719/2010, sp.zn. SOC/42073/2010/Zap, o **dávku státní sociální podpory – rodičovský příspěvek,**

t a k t o:

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žádnému z účastníků **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobkyni byla odejmuta od 1.5.2010 dávka státní sociální podpory – rodičovský příspěvek z důvodu nároku dávky v jiném státě EU.

[2] Žalobkyně se žalobou ze dne 11.1.2011 domáhala zrušení shora označeného rozhodnutí žalovaného Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Pravomoci žalovaného přešly zákonem č. 73/2011 Sb. na Ministerstvo práce a sociálních věcí, proto nadále žalovaným se stalo toto ministerstvo. V žalobě poukázala na nepřezkoumatelnost rozhodnutí z důvodu nedostatku odůvodnění a dále namítla nesprávné právní posouzení věci se zaměřením na nesprávný právní výklad Nařízení č. 987/2009. Navrhla zrušit napadené rozhodnutí a žalovanému vrátit k dalšímu řízení.

[3] Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě popřel oprávněnost námitek uvedených v žalobě a navrhl žalobu zamítnout.

[4] Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání ze dne 16.11.2010 a rozhodnutím správního orgánu I. stupně Úřadu práce v Ostravě, odboru státní sociální podpory, ze dne 19.8.2010 č.j. 9898/9/OTD/11 potvrdil. V odůvodnění se podrobně zabýval námitkami uvedenými v odvolání a neshledal u správního orgánu I. stupně pochybení.

II.

[5] Krajský soud v Ostravě po provedeném řízení a dokazování ve věci rozhodl dne 6.9.2011 rozsudkem č.j. 38Ad 2/2011-35 tak, že rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaného zavázal povinností zaplatit žalobkyni na nákladech řízení k rukám právního zástupce 3.840,- Kč do 60ti dnů od právní moci rozhodnutí. V odůvodnění mimo jiné uvedl, že mezi účastníky bylo nesporným, že podle koordinační právní úpravy platné do 30.4.2010 se mělo za to, že zanesení do příslušné národní evidence deklarující příslušnost k určitému území je pro potřeby koordinačních nařízení ekvivalentem bydliště osoby. Žalobkyně měla v době přiznání dávky bydliště v jiném státě, než v jakém byl realizován výkon výdělečné činnosti společně posuzované osoby. V řízení zahájeném na žádost žalobkyně byla primárně příslušným státem Francie a sekundárně příslušným státem Česká republika. U žalobkyně nedošlo ke změně jejího bydliště, tak jak ho označila v žádosti ze dne 16.7.2009 o rodičovský příspěvek z důvodu péče o nezl. P. S., narozenou X. Pokud žalovaný opírá své rozhodnutí o nová koordinační pravidla (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, Nařízení č. 883/2004, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009, které vstoupily v platnost dne 1.5.2009 a nahradily dosavadní koordinační úpravu v oblasti sociálního zabezpečení, zejména pak pokud se jedná o vymezení kritérií pro určení bydliště, když bydlištěm se dle úpravy platné k 1.5.2010 napříště rozumí obvyklé bydliště osoby, kde se soustředí její zájmy, pak jeho závěr je předčasný. Žalovaný sdělil, že žalobkyně měla možnost nabídnout správnímu orgánu důkazy, které by podpořily její vztah k teritoriu ČR, toto však neučinila, přičemž bydlištěm se dle úpravy platné k 1.5.2010 napříště rozumí obvyklé bydliště osoby, kde se soustředí její zájmy (viz. čl. 11 Prováděcího nařízení č. 987/2009 a poznámka pod čarou č. 3 formuláře „Doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU“ ze dne 16.6.2010). Vedle bydliště jako střediska zájmů si osoba může zvolit místo pobytu odlišné od bydliště, kdy pobytem se zde rozumí dočasné bydliště (viz poznámka pod čarou č. 4 formuláře „Doplňující údaje o společně posuzovaných osobách pro účely vyplácení dávek v rámci EU“ ze dne 16.6.2010). Soud dospěl k závěru, že u žalobkyně nedošlo ke změně ve smyslu ust. § 52 zákona č. 117/1995 Sb. a tudíž nebyl důvod k odnětí dávky. Soud se neztotožnil s právním názorem žalovaného správního orgánu, že důvod odnětí dávky nastal změnou koordinačních pravidel.

[6] Proti rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě správní orgán podal kasační stížnost a Nejvyšší správní soud v Brně rozsudkem ze dne 26.11.2014 č.j. 6Ads 1/2012-129 kasační stížnosti vyhověl, rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 6.9.2011 zrušil a věc vrátil soudu k dalšímu řízení. V odůvodnění Nejvyšší správní soud uvedl, že

skutkově je nesporným, že v době původně předpokládané existence nároku na dávku, tj. od 1.12.2009 nejméně do 1.5.2010 byla žalobkyně státní občankou České republiky, hlášenou k trvalému pobytu na jejím území. Se svou rodinou, manželem a nezletilou dcerou, narozenou ve Francii, se dlouhodobě nejméně od 1.12.2009 a minimálně do 1.5.2010 zdržovala na adrese ve Francii v Paříži, kde bylo i její výlučné středisko zájmů. Z potvrzení příslušné francouzské instituce vyplynulo, že manžel žalobkyně nepobíral ve Francii žádné rodinné příspěvky od 1.12.2009, žalobkyně byla od 9.2. do 30.5.2009 na mateřské dovolené a z tohoto titulu pobírala ve Francii sociální dávku ve výši 64,27 Eur denně, poté ještě doplňující rodičovský příspěvek závislý na příjmu příjemce v období od 1.6. do 30.11.2009. Dne 16.7.2009 podala v ČR žádost o rodičovský příspěvek. V době, kdy požádala o přiznání rodičovského příspěvku, se na žalobkyni vztahovala působnost Nařízení č. 1408/71, jež bylo s účinností od 1.5.2010 nahrazeno Nařízením č. 883/2004 a prováděcím nařízením. Český správní orgán je stejně jako soud povinen vyložit příslušné právní předpisy, primárně v souladu s právem Evropské unie a není-li zbytlí, i přistoupit k přímé aplikaci unijního ustanovení za aplikace českého právního předpisu. Jelikož v řízení před Nejvyšším správním soudem vyvstaly otázky výkladu práva Evropské unie, Nejvyšší správní soud položil Soudnímu dvoru Evropské unie (dále jen SDEU) předběžné otázky. Tyto byly zodpovězeny rozsudkem 9. senátu SDEU dne 11.9.2014, sp. zn. C-394/13 a odpovědi na předběžné otázky jsou nejen pro soudy, ale i správní orgány a účastníky řízení závazné. Bez ohledu na vymezený předmět řízení se otázky položené Nejvyšším správním soudem týkaly i výkladu nařízení předcházejícího, podle něhož byl rodičovský příspěvek od 1.12.2009 přiznán z toho důvodu, že žalobkyně uplatnila argumentaci, podle které má být její nárok nadále posuzován podle původní právní úpravy. SDEU jednoznačně konstatoval, že v případě žalobkyně jsou rozhodné právní předpisy určeny článkem 13 odst. 2 písm. f) Nařízení č. 1408/71, podle něhož se použijí právní předpisy státu, kde předtím vykonávala závislou činnost, pokud tam má nadále bydliště, tedy Francie. S ohledem na to, že žalobkyně byla v postavení neaktivní osoby, pak s odvoláním na rozsudek v případě anne kuusijärvi ze dne 11.6.1998, C-275/96 SDEU potvrdil, že citovaný článek 13 odst. 2 písm. f) nařízení se vztahuje i na osoby, jež přestaly vykonávat povolání definitivně, ale i takové, které tak učinily dočasně např. z důvodu péče o dítě. Aplikovat se má v případě státu, kde byli předtím zaměstnání, pokud tam mají stále bydliště, popř. toho státu, kam své bydliště přesunuli. Pod pojmem „bydliště“ je přitom třeba podle čl. 1 písm. h) téhož nařízení rozumět obvyklé bydliště, tj. místo, kde dotyčné osoby obvykle bydlí a kde se nachází střed jejich zájmů. Dále judikatura SDEU potvrdila, že dávky vyplácí pouze příslušný stát. SDEU výslovně uvedl, že Nařízením č. 883/2004 nebyla oproti Nařízení č. 1408/71 zavedena žádná relevantní změna v ustanoveních týkajících se určení příslušného členského státu a pojmu „bydliště“, takže Česká republika nebyla a není státem příslušným k výplatě rodičovského příspěvku žalobkyni. Nejvyšší správní soud vytknul zdejšímu soudu, že tento na posuzovaný případ nahlížel právně nesprávně, při svém rozhodování pominul rozhodná, přímo aplikovatelná, účinná a závazná ustanovení koordinačních nařízení a chybně dovodil opodstatněnost žádosti ze zákona o státní sociální podpoře. U žalobkyně nedošlo k žádné relevantní změně, tato konzistentně tvrdila, že žije s rodinou ve Francii, ve formuláři pro období od 1.5.2010 sama výslovně uvedla Francii jako své obvyklé bydliště a shodná byla tvrzení i v žalobě. Jelikož by při správném výkladu pojmu bydliště českými správními orgány nedošlo k souběhu nároků na dávku z více členských států, nelze změnu spatřovat ani v tom, že od účinnosti nové unijní úpravy je souběh vyloučen a příslušným státem je jediné Francie. Důvodem k odnětí dávky nemohla být ani změna unijní právní úpravy, příčinou je pouze fakt, že

žalobkyni nikdy nárok na rodičovský příspěvek v České republice neměl být přiznán. S tím souvisí i nemožnost aplikace přechodných ustanovení nových nařízení, kterých se žalobkyně dovolávala. V závěru svého rozsudku Nejvyšší správní soud závázal zdejší soud povinností nadále vycházet z toho, že Česká republika nebyla podle starého ani nových koordinačních nařízení státem příslušným k výplatě rodičovského příspěvku. Při novém řízení krajský soud bude povinen zkoumat, zda není v případě žalobkyně aplikovatelná výjimka tzv. přesné a zvláště úzké vazby žalobkyniny situace na území ČR jako nepřislušného státu, tedy prolomení závěru, že Francie byla a je jediným státem příslušným k výplatě dávky. K tomu by mohlo dojít pouze tehdy, bylo-li by zjištěno, že mezi Českou republikou a situací žalobkyni znají přesnou a zvláště úzkou vazbu, přičemž pouze evidovaný trvalý pobyt na adrese v ČR bez dalšího takovou skutečností být nemůže, přičemž soud zváží, zda k tomuto zjištění má dostatečně shromážděná skutková zjištění či je na místě, v tomto smyslu, závázat správní orgán k doplnění.

III.

[7] U jednání Krajského soudu v Ostravě dne 24.4.2015, které se konalo bez účasti žalobkyně, avšak za přítomnosti jejího zástupce, a bez účasti zástupce žalovaného, zástupce žalobkyně uvedl, že rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 26. listopadu 2014 došlo k vybočení ohledně samotného předmětu řízení a zdůraznil, že řízení bylo vedeno o odnětí dávky od 1.5.2010 a je tedy zcela mimo předmět řízení, jestliže se soudy zabývají podmínkami pro přiznání dávky před datem 1.5.2010. Pouhým výkladem evropského práva nelze bez dalšího negovat platnou právní úpravu rozhodnou pro posouzení věci, tedy vznesené předběžné otázky nečiní neplatnými ustanovení § 3 i § 52 zákona o státní sociální podpoře platné a účinné v rozhodném období. K dotazu soudu bylo uvedeno, že žalobkyně k datu 1.5.2010 žila ve Francii, ale později se přestěhovala do České republiky, ale v tomto směru ze strany správního orgánu nebylo vedeno žádné dokazování. Stejně tak v době rozhodování, tj. ke dni 14.6. a 19.8.2010 žalobkyně určitě žila ve Francii.

[8] Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 21.4.2015 uvedl, že žalobkyně má se svou rodinou centrum zájmů ve Francii a trvalý pobyt žalobkyně v České republice je jen administrativním údajem a z jejich strany nebyl zjištěn důvod, který by prokázal přesnou a zvláště úzkou vazbu mezi žadatelkou a ČR z pohledu nároku na rodičovský příspěvek. Pokud se týká nákladů řízení, pak správní orgán neuplatňuje právo na náhradu nákladů soudního řízení, ale pokud se týká otázky vládního zmocněnce, který zastupoval ČR v řízení před Soudním dvorem EU, pak žalovaný s odkazem na Nález pléna Ústavního soudu ČR ze dne 7.10.2014 sp. zn. PL. US 39/13, ve kterém se Ústavní soud přiklonil k zachování rovnosti mezi účastníky soudního řízení a přiřknul státu právo na náhradu nákladů řízení ve výši režijního paušálu za 1 úkon právní služby (300,- Kč) per analogian, jež by náležela advokátu podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, nárokují paušální náhradu nákladů za 2 úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení a vyhotovení písemného vyjádření ve výši 600,- Kč, neboť převzetí věci vzniklo tím, že bylo osloveno MPSV s tím, že chtějí ve věci podat písemné vyjádření. Nadále setrvali na návrhu žalobu zamítnout.

[9] Vzhledem ke změně v obsazení soudu bylo znovu provedeno dokazování listinnými důkazy - napadeným rozhodnutím žalovaného ze dne 16.11.2010, č.j. MSK 175719/2010, sp. zn. SOC/42073/2010/Zap, obsahem připojeného správního spisu žalovaného. Byl čten protokol o jednání soudu ze dne 6.9.2011, rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 26. listopadu 2014 i rozsudek Soudního dvora ze dne 11. září 2013 v českém znění.

IV.

[10] Právním názorem Nejvyššího správního soudu uvedeným v odstavci [6] tohoto rozsudku, že žalobkyni nikdy nárok na rodičovský příspěvek v České republice neměl být přiznán, jelikož tomu bránila Nařízení Evropské unie (č. 1408/41, č. 883/2004), je zdejší soud vázán. Soud proto pro své rozhodnutí vyšel ze zavazujícího názoru, že Česká republika nebyla podle starého ani nových koordinačních nařízení státem příslušným k výplatě rodičovského příspěvku žalobkyni. Soud neshledal ani důvod k prolomení této zásady výjimkou z důvodu přesné a zvláště úzké vazby žalobkyniny situace k území České republiky jako nepřislušného státu právě s ohledem na stav, že ač žalobkyně a její druh, otec dítěte, i jejich dítě, mají hlášené trvalé bydliště v České republice, žili ve Francii, kde se narodila i jejich dcera, žalobkyně měla ve Francii nárok na dávky v nezaměstnanosti, celá rodina byla ve Francii zdravotně pojištěna a druh žalobkyně (otec dítěte) ve Francii vykonával výdělečnou činnost. Skutečné bydliště celé rodiny a centrum jejich zájmu tak bylo ve Francii. U jednání soudu bylo potvrzeno, že žalobkyně jak datu 1.5.2010, tak i k datu rozhodování správních orgánů, tj. k 14.6.2010 a 19.8.2010 žila ve Francii. Ani strana žalobkyně ani žalovaný neuvedly a netvrdily žádnou skutečnost přesahující rámec vztahu k České republice, než trvalé bydliště. Úzká vazba k území ČR nemůže být vyjádřena resp. nahrazena zjišťováním počtu obdobných případů. Dokazování v tomto směru dle názoru soudu by bylo zcela nadbytečné, a to i za předpokladu, že správní orgán postupoval při rozhodování o nároku obdobně i v jiných případech, jestliže upřednostňoval českou zákonnou úpravu před koordinačními nařízeními. Jestliže je najisto postaveno, že právní názor žalovaného při přiznání nároku pro žalobkyni byl nesprávný v rozporu s koordinačními nařízeními, nelze upřednostnit zásadu předvídatelnosti rozhodnutí a legitimního očekávání před zákonností správního rozhodnutí.

[11] Pokud zástupce žalobkyně u jednání soudu dne 24.4.2015 a ve svém písemném projevu dne 23.4.2015 zpochybnil správnost názoru a postup Nejvyššího správního soudu ve smyslu, že tento překročil rámec řízení vytýčeného obsahem napadeného rozhodnutí a žalobou, pak krajský soud k této právní argumentaci nepřihlédl, neboť jak již vyslovil v odstavci [10] tohoto rozsudku, je vázán názorem Nejvyššího soudu. Soud odkazuje na odůvodnění citovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, ve kterém tento soudní orgán podrobně odůvodnil svůj postup a právní názor. Nicméně soud má za to, že jestliže žalobkyni byla předmětná dávka od počátku přiznána neoprávněně v rozporu s ustanoveními koordinačních nařízení, pak nelze postupovat jinak, než žalobu zamítnout, byť z jiného důvodu, než žalobkyně se domáhala, a to i přes překročení rámce předmětu řízení. Jiným postupem by došlo ke zbytečnému formalistickému postupu, jestliže by správní orgán vydal jiné rozhodnutí se stejným právním dopadem, odnětím dávek, vůči žalobkyni.

V.

[12] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto dle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. věta první, podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu

nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Pokud se týká náhrady nákladů žalovaného jako úspěšného účastníka, a to buď již před soudy České republiky či s úkony spojené s řízením před Soudním dvorem Evropské unie, soud žalovanému náhradu nákladů nepřiznal, neboť veškeré úkony činěny v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného, a to i ve vztahu k Soudnímu dvoru EU, kdy žalovaný uvedl, že vypracoval vyjádření, jsou úkony spojené s činností správního orgánu a reprezentace jeho rozhodovací činnosti. Vyhotovení písemného vyjádření k obhajobě názoru pro vládního zmocněnce nepřesahuje rámec činnosti správního orgánu, a pokud se týká požadovaného úkonu za převzetí a přípravu zastoupení, pak žalovaný osobně nezastupoval Českou republiku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí č. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ostravě dne 29. dubna 2015

JUDr. Jana Záviská
samosoudkyně